

Előfizetési ár:

Egész évre	— — —	4 K.
Fél évre	— — —	2 K.
Negyed évre	— — —	1 K.
Egyes szám	— —	20 f.

AZ ERDŐ

Hirdetések

egy hasábos garmondszedés milliméter soronkint 10 fillérrel, táblázatos és garmond betűnél kisebb betűfaj szedés másfélszerez egyességárral számítatik. — Az egész oldal négy hasáb széles.

Előfizetőknek az álláskezeslet és kínálat rovata rövid közlésekre díjtalanul áll rendelkezésre.

Szerkeszti:

BALOGH ERNŐ

m. kir. erdőtanácsos.

Erdészeti és vadászati szaklap kisebb erdők birtokosai és kezelői, erdészeti altisztek, erdőőrök és vadőrök részére.

TULAJDONOS ÉS KIADÓ AZ ORSZÁGOS ERDÉSZETI EGYESÜLET.

Az előfizetési ár «Az Erdő» kiadóhivatala címén Budapest, V., Alkotmány-utca 6. szám alá küldendő. Ide intézendők a lap szétküldésére vonatkozó reklamációk is.

A lap szellemi részére vonatkozó levelezés (kéziratok stb.) «Az Erdő» szerkesztőségéhez, Budapest, V., Zoltán-utca 16. sz. intézendők. Kéziratok vissza nem adatnak.

«Az Erdő» munkatársai megfelelő írói tiszteletdíjban részesülnek, a melyet a szerkesztőség évnegyedenként utalványoz. A lap után netalán származó tiszta jövedelem teljes összegében az Orsz. Erdészeti Egyesület által kezelt oly alap javára fordítatik, a mely — később meghatározandó módon — e lapra előfizető erdészeti altisztek, erdő- és vadőrök javára fog szolgálni.

Előfizetési felhívás.

Felkérjük t. olvasóinkat, hogy lapunk előfizetésének megújítása iránt mielőbb intézkedni sziveskedjenek, nehogy a lap szétküldése fennakadást szenvedjen.

TARTALOM.

Kitüntetés.

Mesterséges trágyázás és a kopár területek befásítása. (Gy. K.)
Az erdei legeltetésről és a vele kapcsolatos betegségekről. (dr. Kukuljević József.)

A vadállomány felzárkózásáról. (Gy. Gy. K.)
Gazdasági tanácsadó: Melegágyi föld. — Zöld paprika téli eltevése. (J.-né). — Szőlő-mag mint kávé pótló. (J.-né). — Liptói túró.

Különfélék: Biztosítás. — Könyvismertetés.

Hivatalos közlemények: Szabadon élő mezei nyúl — uratlan jószág. — Négyhetesnél fiatalabb borjúk levágása kihágást képez.

Szerkesztői üzenetek.

Tárca. Barátom, a huszárfőhadnagy. (Zsoldos László.)

Kitüntetés.

A «Budapesti Közlöny» szeptember hó 15-iki számában a következő legfelső kézirat jelent meg:

A Személyem körüli miniszterium ideiglenes vezetésével megbízott magyar miniszterelnököm előterjesztésére Koch Ferencz nyugalmazott főerdőőrnek sok évi hű szolgálata elismerésül a koronás ezüst érdemkeresztet adományozom.

Kelt, Bad-Ischlben, 1911. évi augusztus hó 22-ikén.

FERENCZ JÓZSEF s. k.

Gróf Khuen-Héderváry Károly s. k.

*

Koch Ferencz 1849. évi október hó 9-én Vihnyén, Bars vármegyében született; 1868. évi május hó 1-én lépett a hradeki volt erdőhivatalnál mint erdőszuhancz az állam szolgálatába; 1872. évi november hó 16-án

irodasegédde és erdőhivatali kiadóvá neveztetett ki s miután ebben a minőségben 1883. évi november hó 3-án az erdőőri szakvizsgát letette, 1884. évi január hó 15-én a liptóujvári főerdőhivatalhoz főerdőőrré neveztetett ki s egyszersmind továbbra is a főerdőhivatal kiadói teendőinek az ellátásával bízott meg s ott teljesített ebben a minőségében 1910. évi október hó végéig hasznos és elismerésreméltó szolgálatot, a mikor is saját kérelmére állandó nyugalomba helyeztetett.

Koch Ferencz, a ki a fentiek szerint 42 és fél évig állott egyhuzamban tényleges állami szolgálatban, egész állami alkalmazatása alatt kötelességeit fáradhatlan szorgalommal és buzgósággal teljesítte, s megbízhatóságával, teendőinek gyors, lelkiismeretes és pontos teljesítésével, valamint példás magaviseletével összes felelősségének mindenkor teljes megalégedését és dicséretét érdemelte ki.

Különösen hasznos tevékenységet fejtett ki Koch Ferencz a liptóujvári főerdőhivatal irattárának kezelésénél és a kiadóhivatal vezetésénél, a hol 37 éven át egyfolytában működött s a hol műveltségével, tapintatos és előzékeny modorával közbecsülésre és tiszteletre tett szert.

Hivatalos szolgálatának példás teljesítése mellett elismerést érdemel a kitüntetettnek az a gondossága, a melylyel hét gyermekét felnevelte, a mit csekély fizetéséből csak sok nélkülözés árán volt képes elérni.

Bennünket mindig nagy örömmel tölt el, ha az erdészeti altiszti személyzet egyik-másik ilyen érdemes tagját kitüntetés éri, mert ebből csak azt látjuk, hogy a lelkiismeretes, ügybuzgó és hasznos tevékenység nem marad észrevétlenül, hanem az még legfelső helyen is elismerésre talál. Vajha ilyen kitüntetésről minél gyakrabban számolhatnánk be és pedig nem csak olyanoknál, a kik már a jól megérdemelt nyugalomba vonulnak, hanem a tényleges szolgálatban állóknál is, mert a legmagasabb helyről jött kitüntetés egyrészt növeli az erdészeti altiszti kar tekintélyét, másrészt másoknak is buzdításul szolgál hasonló lelkiismeretes és buzgó munkálkodásra.

Mesterséges trágyázás és a kopár területek befásítása.

A m. kir. földművelésügyi miniszter úr körrendelete a kopár területek befásítása ügyében időszerűvé teszi, hogy a mesterséges trágyázással kapcsolatos idevágó kísérletek eredményeiről legalább röviden megemlékezzünk. A hivatkozott miniszteri rendeletnek az a célja, hogy a nálunk oly nagyszámú kopár, futóhomokos, erdősítetlen és vízmosásos területek eddigi kedvezőtlen állapota gazdaságilag megjavíttassék; a mely művelettel a már eddig is megalkotott törvényes határozatok sikeresebben válnak aztán végrehajthatókká. A hivatkozott rendelet, az illetékes tényezőktől elvárja, hogy az idevágó munkálatok a legnagyobb gonddal és kitartással teljesíttessenek mindaddig, míg e területek gazdasági állapotának megjavítása befejezést nyer.

A gazdasági felügyelőség közreműködésével megoldandó nagyszabású és nagyarányú e feladatnak a talajjavítás, illetőleg a talaj növényeinek a ma már eredményesen bevált egyes műtrágyatermékek felhasználásával való műveletei útján kellene nálunk is megvalósulást nyernie, a mint azt a külföld hasonló példái igazolják.

Befásításra váró területeink talajnemei részben mészszegénységük, nagyobb részben pedig foszforsav- és légenyszegénységük révén, nagyon is rá vannak utalva arra, hogy ebbeli szükségleteikről a rendelkezésre álló eszközökkel és anyagokkal gondoskodjunk. Istállótrágyával mindenesetre csodás eredmények érhetők el csemetekerteknél, faiskoláknál és fásításoknál is, csak hogy állattartásunk, még legvirágzóbb állapotai

esetén sem lesz talán soha sem abban a kedvező helyzetben, hogy trágyatermékekkel az erdőkulturákat is ellássa, mert hiszen mező-, kert- és szőlőkulturáink legjelentősebb növényei számára sem jut elegendő istállótrágya, minélfogva ezen a téren a mesterséges trágyázást kell tapasztalatok szerint bevált eredményeihez képest előtérbe helyeznünk.

Mindazok a futóhomokos, vízmosásos területek, a melyeknek kopárságán javítani igyekszünk, rendszerint koparak azon oknál fogva is, mert azoknak növény-tápláló és fenntartani hivatott talaja, nélkülözi a lét-fenntartást biztosító növényi tápszeranyagok minimális mennyiségét; így tehát nem csupán a futóhomok és a vízmosás tünetei azok, a melyek egyes területeket kopárrá tesznek, hanem azzá teszi azokat a talajnak növény-tápláló anyagokban való szegénysége, illetőleg ilyeneknek hiánya. A kellően, sőt dúsan táplált talaj megfelelő kötöttsége megszünteti egyidőben nemcsak a kopárságot, hanem a tápigényeiben kellően biztosított erdőnövényzet megteremtése, mintegy előfeltétele a kötöttség megvalósulásának is. Új erdőkulturák létesítése s kopár területeknek növény-tápláló anyagokkal való megfelelő ellátása tehát egymástól úgyszólván elválaszthatlan műveletek.

A talajnak mészszegénységéről és mészszegénységének megszüntetéséről lapunk hasábjában ismételtelen s nemrégiben is szakavatott helyről elmondott érvek kíséretében is, ismételtelen szó esett, s így csak kiegészítésül utalunk rá arra a körülményre, hogy e tekintetben irányadóul szolgálhat a befásítandó futóhomokos és vízmosásos területek talajánál is az a mésmennyiség-minimum, a mit egyes kísérleti telepek, mészből sze-

TÁRCSA.

Barátom, a huszárfőhadnagy.

(Egy nebuló naplójából.)

I. A főhadnagy a látóhatáron.

Junius 29.

Mégis átmásztam a III/B.-n. Az algebra-ból sem a referálaskor, sem a vizsgán nem tudtam semmit és biztosan megbukom, ha a döntő pillanatban a mama el nem ment volna Margittal az algebra-tanárhoz és addig nem rimánkodtak volna neki, a míg a tanár végre is meg nem igéri, hogy átereszt. Hálából a mama meginvitálta Gajdost (így hívják az algebra-tanárt) az őszi zsúrjainkra, én pedig ma délelőtt megkaptam a bizonyítványt, egyetlen szekunda nélkül. Bizonyítványkiosztás után odajött hozzám az algebratanár, és hal-kan, hogy csak én halljam, így szólt:

— Dimssich Pista, tudd meg, hogy soha sem másztál volna ki a szekundából, ha az a bájos testvérnénéd olyan szépen nem tudott volna érted sirni. De nagyon szépen tudott sirni és én most csak azt tanácsolom neked, Dimssich Pista, hogy becsüld meg a kis néné-

det, mert különben menthetetlenül megbuktatlak a negyedikben.

Miután az algebra-tanár szavaiból nyilvánvaló, hogy a bukástól történt megmenekülésemért a nénémnek köszönhetem, elhatároztam, hogy ezután csakugyan jobban megbecsülöm Margitot, mint eddig, és nem fogom az udvarlóival vérig bosszantani, mint azelőtt, hanem tisztelni és védelmezni fogom, hogy megtarthassam a magam számára a jövőben is, a mikor év végén majd újra ki kell húznia a szekundából.

Január 9.

Az algebra-tanár már kétszer volt nálunk zsuron. Esetlen és szögletes, mint valami dróton rángatott figura, de Margitot, ügylátszik, nagyon szereti s nekem akkor soha sem ad többé szekundát.

Február 3.

Ma felelnem kellett volna az algebra-ból és egy kukkot sem tudtam, de a tanár kiségitett, úgy hogy kétharmadra feleltem. Ez mind Margitert van, a miért is én ezennel ünnepies fogadalmat teszek, hogy minden erőmből azon leszek, hogy Margit az algebra-professzorhoz menjen feleségül; még pedig a vizsgálatok előtt.

gény csemetekertek talajának mesterséges trágyázásánál eredményteljesen tudtak felhasználni. A talaj kisebb-nagyobb fokú mészszegénységéhez képest ez a mészmenyiség áranként (100 m²-kint) 25—30 kgr. közt változik. Az e célra felhasználandó égetett meszet, csakis száraz időben szabad bemunkálnunk s akkor is igyekeznünk kell a meszet, a talajjal minél gyorsabb idő alatt gondosan, alaposan elkeverni.

A csemetekerteket, nagyobb foku talajsilányság esetében zöldtrágyázás útján javítják, a mely célra a csillagfürt, rendkívül előnyös talaj, illetőleg növény-tápláló tulajdonságainál fogva áll első helyen. Tápanyagok fölött minimális mennyiségekkel rendelkező csillagfürtös kulturák, kétségtelenül maguk is silány hozadékot fognak szolgáltatni, csak hogy ezen a hiányon ugyancsak mesterséges trágyaszerek igénybevételével módunkban áll segíteni. E tekintetben növény-tápláló dús légeny- vagyis nitrogéntartalmánál fogva a chilisalétrom áll első helyen, a melyből áranként adott 2 kgr.-nyi mennyiséggel teljesen kielégítő eredményeket lehet fölmutatni. A chilisalétrom már nem száraz, hanem inkább nedves talaj mellett alkalmas a bemunkálásra. A túlevelű fánemek valamivel kevesebb nitrogéntartalmú trágyaszert igényelnek, mint a lomblevelű fák.

Az erdőkulturák csemetéinek mészsükséglet pótlásánál jelentős szolgálatokat tesz mintegy 50%-nyi mésztartalmánál fogva a Thomas-salal liszt is, a mely egyben aztán a növényzet foszforsavsükségletét is bizonyos mértékben kielégíti.

A futóhomokos, kopár, vizmosásos területek befásításánál rendkívüli eredményeket ért el a legutóbbi év-

tizedek során Belgium, Hollandia és Luxemburg, ujabban pedig Északnémetország is, futóhomokos tengerpartvidékein.

Az ebbeli kísérletek első bevált eredményei visszanyúlnak a múlt század 80-as éveire. Fokozódó eredményességükben e kísérletek, a melyekről legközelebb részletesebben is szólunk, beigazolták azt, hogy nemcsak a jó talajminőséggel rendelkező csemetekertek kulturáinak megteremtése szolgáltatott e tekintetben követendő példákat, hanem egyes kopár, vizmosásos, futóhomokos területek aránylag rövid idő múltán olyan erdős területekké váltak, a melyeknek utóbbi fatömege is számottevőnek volt mondható; a gazdasági állapotok feljavítása tehát pénzügyileg is mindenképen kedvező eredményekre vezetett.

Gy. K.

Az erdei legeltetésről és a vele kapcsolatos betegségekről.

(Folytatás.)

Különösen ősszel a harmatos, nedves legelőn egy másik betegség is érheti az állatokat, de legkivált a juhokat, kevésbé a szarvasmarhákat, ritkábban a sertéseket és pedig a mételykór, *Distomatosis*, mely fertőzés útján, vagyis az által keletkezik, hogy a legelésző állatok a nedves, moosaras legelőn fölszedik a mételyféreg fejletlen alakjait, melyek egy más közvetítő gazda gyomrába kerülve, ott tovább fejlődnek.

A fertőzés megtörténetétől a betegség kifejlődéséig hosszabb idő, egynéhány hónap szokott eltelni és már csak akkor veszszük észre, ha a betegség jól kifejlődött, a mely azután sok esetben tömegesebb elhullásokat

Február 5.

A mai zsuron nem volt itt Gajdos, ellenben megjelent a látóhatáron egy Majsóczy Zbenó nevű huszárfőhadnagy, a ki, úgy látszik, komolyan akar udvarolni Margitnak. Ohó, ez az ember ellenem tör! Résen leszek.

Február 6.

A huszárfőhadnagy ma megjelent rekoneszanszon. Hát igaz! Az algebrából ma öten szekundára feleltek, de én kibujtam. Megmondom Margitnak, hogy gondoljon a jövőmre és ne kezdjen ezzel az arrogáns főhadnaggyal. Ki nem állhatom az alakot.

Március 19.

Gajdos ma eljött a zsurra, de Margit — az ostoba! — csak félvállról beszélt vele és ezért nemsokára hazament. A huszár, persze, itt maradt éjfél után két óráig.

Március 20.

Tudtam! Gajdos ma fölhívott és én szekundára jeleltem. Így teszi tönkre az embert egy nő esztelen-sége.

Március 21.

Nevezetes napja volt ma életemnek. Majsóczy Zbenó, az én kedves huszárom, az este ugyanis *te*-barátságot

kötött velem. A mióta a világon vagyok, ez az első alkalom, hogy *per te* lehetek egy tényleges huszártiszttel. Majsóczy ma vacsorán volt nálunk. Rajta kívül nem volt más vendég s még a házitanitónak is, a kit pedig a mama rendesen itt marasztal vacsorára, színházjegyet vásárolt mára az édesapám, hogy szórakozzék kissé — a mint neki mondta; meg, hogy ne lábatlan-kodjék ezen a családi estén — a mint már a házitanító távollétében a mama előtt megjegyezte.

Ebből megértettem, hogy ma nálunk *családi este* van. A családi este kétségtelenül olyan este, a melyen a család együtt van, vagy helyesebben csakis a család van együtt.

Idegenek pedig nincsenek jelen. De akkor mit keres — gondoltam magamban — ezen az estén a huszárfőhadnagy, a kinek a mi családunkhoz semmi köze?

Még jobban megbotránkoztam, a mikor a katonát egyenest Margit mellé ültették az asztalnál. Mit jelent ez? — kérdeztem magamban, az algebrára, Gajdos tanárra s a tegnapi szekundára gondolva — és elhatároztam magamban, hogy ez egyszer igazán résen leszek és nem engedem Margitot, az én mentő angyalomat, elcsábítani a főhadnaggyal.

Eltökéltem tehát az asztalvégen, a hol rendes he-

okozhat; más esetben pedig súlyos jellegű, de nem feltétlen halált hozó betegséget okoz. Egyes vidékeken nagyon elterjedt. Így pl. 1889-ben főleg hazánk északi részében két járásban (Szepes megyében) az egész birkaállomány elpusztult. Ugyancsak 1893—1897. években is erősen pusztított.

A fertőzés és a betegség menete röviden a következő: Magában véve a féreg a *Distomum hepaticum* 18—31 mm hosszú, levélalakú lapos féreg. Ennek az érett petéi a gazdaállatból a bólsárral a szabadba jutnak a nedves, mocsaras legelő talajára. Ott kedvező nedvesség és melegség mellett egynéhány hét alatt kifejlődnek ébrényekké, a mely ébrényeken sűrűn csillangók vannak, miáltal a vízben jól tudnak uszkálni. Ezek az ébrények főleg vízicsigákat keresnek fel, ezeknek a testébe furakodnak. Az így közbevetett gazdaként szerepelnek a *Limnaeus minutus* s. *truncatus*. Ezeknek a csigáknak a testében egy-két hét alatt ezek az ébrények átalakulnak sporocystává, mely átalakult állatból azután keletkeznek a *rediók*, ezekből a rediókból fejlődnek a cercariák; ez egy farkkal bíró alakja a kifejlődött ébrénynek, a melyen már szívókák is vannak és már belük is van. Ez a cercaria a vízben uszkál, odatapad egy fűszálhoz, betokolódik. Már most, ha valamely állat legelés közben ezt a fűszálat megeszi, úgy a gyomorsav ennek a cercariának a tokját feloldja, a cercaria az epeutakon át az epevezetékbe kerül és itt hat hét múlva kifejlődik mételylyé.

A betegség legjobb terjesztői a kérődző vadak s a mezei nyulak; ezek viszik egyik helyről a másikra a betegséget.

A fertőzés rendszerint az őszi évadban következik be és volt rá eset, hogy ezen őszi fertőzés folyamánya-

kép januárban történtek elhullások. A betegséget leginkább a juhok kapják meg, a melyek a fűnek a tövét is lelelelik és tekintve, hogy az ébrények a fű tövére tapadnak, illetve rakódnak le, így a juhok veszik fel legkönnyebben azokat a takarmánnyal.

Hosszú időn keresztül a fertőzött állatok nem árulnak el semmiféle betegségre utaló tünetet, később azonban étvágytalanság, senyveség jelentkezik az állatoknál, különösen tél felé az állatok nagyon soványodnak, nagyobb mérvű vizenyős duzzanatok jelentkeznek az állat testén, mely duzzanatok mozgáskor kisebbednek, pihenéskor jobban elötünnek. A vemhes állatok gyakran elvetélnék.

Az állatokat úgy óvjuk meg ettől a betegségtől, hogy távol tartjuk a nedves, mocsaras legelőktől, különösen június és augusztus hónapban óvjuk ettől. Ha sehogyan se mellőzhető a legelőre kihajtás, úgy naponta kihajtás előtt 7—10 gr konyhasót teszünk a szénára, esetleg az ivóvízbe, a mely oldat azonban 1/2%-nál töményebb ne legyen. Ha tudjuk azt, hogy valamely legelő fertőzött, úgy az állatokat ne egy csomóban, hanem szétszórtan legeltessük, akkor nem fogják az alsó gyökérrészeket lelelelni. Ha netalán valamely állat elhullott, avagy valamely állatot levágtunk fogyasztás céljából, akkor, ha a májban mételyt találunk, el kell égetni, nem pedig azon nagyon helytelen szokást követni, hogy jó lesz a kutyának, avagy macskának, sertésnek.

Födolog továbbá, hogy a mennyire módunkban van, a vízicsigákat gyűjtsük össze és semmisítsük meg.

Erdészembert talán még jobban érdekli a nedves, iszapos legelőn előforduló másik betegség, a *tüdőférgesség* vagy *férges tüdővész*, *szórféregkór*. Ez a betegség járványosan is fordulhat elő, a mint azt a XVIII. szá-

lyemen ültem, hogy figyelemmel kísérem a főhadnagy minden mozdulatát; és mihelyt észreveszem rajta a csábító szándékot, kiáltok.

Majsóczy főhadnagy azonban, mondhatom, az egész idő alatt kifogástalanul viselkedett. Szeretetre méltóan társalgott a mamával, meg édes apámmal, Margittal pedig csak közbe-közbe váltott halkán egy-egy szót, a mikor is szokatlanul gyöngéd mosolylyal pillantott rá.

— Itt ugyan nem lesz semmilyen csábítás, — gondoltam már-már lankadó türelemmel, a mikor éber figyelmem egyszerre váratlan csefogatást vett észre. A pezsgónél ugyanis, mialatt Margit töltött a főhadnagnak, ez ravasz kézjátékkal hirtelen kicserélte a néném poharát a magáéval. Hogy Margit látta-e a történetet, vagy sem, arról nem tudok bizonyosat, mert Majsóczy meg ő a koczintásnál jelentősen összemosolygott egymással; én azonban nem azért fedeztem föl a turpisságot, hogy most, a mikor elérkezett a kedvező alkalom, le ne rántsam a leplet a furfangos katonáról.

— Hahá! — villant át az agyamon — itt a csábítás! Most kicserélte a poharakat, hogy Margit kiigya a szerelmét! — És, asztalkendőmet a gallérom mellől gyorsan az asztalra csapva, nagyot sikoltottam:

— Mama, a főhadnagy úr a Margit pezsgős poharából akar inni!

Néném úgy elvörösödött, mint a pipacs; apám kelletlenül ránczolta össze a szemöldökét, a mama pedig félig komolyan, félig mosolyogva, de azért kérdőleg meresztette az ő nagy, kék szemét Majsóczyra, miközben kicsit pajzánul, kicsit feddő hangon csak ennyit mondott:

— Hm! . . .

A huszár oldalvást Margitra pillantott, a ki most szemérmesen lesütötte a szemét s a másik pillanatban jelentős mozdulattal kapta föl kezébe a Margit pezsgős poharát.

— Margit pohara! Margit pohara! — kiáltottam újra lelkesedve és fölugorván a székemről, odafutottam a tiszt mellé. — Biztosan tudom, hogy a Margit pohara, mert a főhadnagy úr poharának a talpára kis kenyérgalacsin tapadt rá, ez a galacsin pedig most Margit poharán van rajta!

Eddig úgylátszott, mintha inkább agyon szerették volna hallgatni az esetet, semmint hogy szóvá tegyék, hanem második, energikus közbelépésem után ez már lehetetlenné vált.

zadban is észlelték. Ez a betegség különösen mélyen fekvő, ingoványos területen fordul elő, megkapja minden háziállat, vadak is (nyulak), de leggyakrabban a juhok.

Ezt a betegséget a fonalférgesek idézik elő, úgynevezett szőrférgesek (Strongyli), a melyek hosszú, sima, vékony, fehéres, fényes testtel rendelkeznek. Ezek a férgek az állatok tüdejében élnek és onnan a peték már megtermékenyítve, köhögés útján a szabadba, a legelő talajára kerülnek, vagy már ébrényi alakban kerülnek a szabadba, sokszor úgy, hogy a kiköhögött váladékot valamely állat megeszi és aztán a bélsárral üríti ki.

Az így szabadba került érett peték és ébrények kedvező viszonyok között tovább fejlődnek és akkor valamely gazdaállatba jutnak, avagy kifejlődve, a fűvel a gyomorba, a hol aztán tovább vándorolnak a szervezetben.

A *Strongylus filaria*, melynek hímje 3—8 cm, nősténye 5—10 cm. hosszú, előfordul juh, kecske, őz, gazella és dámszarvas lélegző szerveiben.

Strongylus sufercens a juh és kecske hörgőiben.

Strongylus commutatus a nyulakban.

Strongylus mururus a ló, szamár, őz, különösen ez utóbbi lélegző szerveiben.

Strongylus paradoxus, a szelíd- és vadsertésben fordul elő.

Pseudalis ovis pulmonalis, ez juhokban, kecskében, zergékben, *Strongylus canis* kutyákban, *Strongylus pusillus* macskákban.

A mint a felsoroltakból is látható, ezek a férgek mindazon állatokban előfordulnak, melyekkel az erdészembernek dolga van.

Az ébrényeknek megvan az a sajátságuk, hogy igen

szívósak, mocsaras legelőkön hónapokon át tovább élnek, sőt szárazság esetén is évekig életképesek. A fertőzés annál valószínűbb, mennél nedvesebb a legelő, vagy mennél tartósabb az esőzés. A fertőzés rendszerint tavasszal történik, a betegség pedig ősszel szokott jelentkezni. A betegség nagyon lassan jelentkezik, az állatok mind fokozottabban köhögnek; ez a köhögés különösen akkor jelentkezik, ha az állatok többet szaladnak, vagy sokat mennek. A fokozódó köhögés fokozottabban fájdalmasabb lesz; ha a férgek már nagyon elszaporodtak a tüdőben; akkor a köhögés alkalmával egész csomók jönnek ki az orrból, a szájnák-erekben a csomókban azután szabad szemmel megláthatjuk a mozgó szőrférgeseket. Szőrférgesség esetén az állatok nagyon nehezen és felületesen lélegzenek és szörtyögés hallható a légvételek közepette.

Az ilyen beteg állatok kezelése nagyon nehéz. Megvédhetjük az állatokat, hogy vagy legelőt változtatunk, vagy pedig az ilyen kiköhögött csomókat, ha megtaláljuk, elégetjük. Itt is ugyanaz áll, mint a mételykórnál, *hogy nem szabad az ilyen állatok tüdejét más állatnak odaadni, illetve azzal megetetni, azt el kell égetni.* Az állatokat jól kell tartani.

Ha egyszer egy állaton vagy falkán (juh, sertés) észrevettük ezt a bajt, akkor bezárjuk egy akolba; ott aztán egy tüzes vasra szaru- vagy körömdarabokat teszünk; az így keletkezett füst bekerül az állatok légútjába, ott elkábítja a férgeseket, a füst ingerelve az állatot köhögésre, az aztán annál könnyebben köhög ki.

Ha netalán valamely vadászebnél mutatkoznék ily betegség, ajánlatos azt terpentinolajjal meginhaláltatni. Semmiféle más javas gyógyszer vagy gyógyeljárás, a mit a koma, a sógor, avagy a babona jónak tart, nem

Margit tehát haragosan kapta föl a fejét, és rám mutatott:

— Édesapám, szólj rá erre a tökfűkóra!

— Pista! — mordult föl fenyegetőleg, de a szemében azért jószágos mosolylyal az édesapám.

— Csacska! — tódította még némileg idegesen a mama, míg a vádolt, a főhadnagy, balkezét gyöngéden az én tarkómra téve, jobbával, a mint már mondtam, fölemelte Margit poharát és peczkesen fölállva a helyéről, hangjában bizonyos meghatottsággal, megszólalt:

— Méltóságos asszonyom (itt anyámra tekintett), kedves méltóságos uram (most apám felé fordult), az én szemfüles Pista barátom (e szónál a tarkómat vakarva, egészen magához vonta a fejemet) igazat mondtott; csakugyan kicseréltük Margittal a poharunkat, mert szeretjük egymást és én kissé váratlanul talán, ezennel szülői beleegyezésüket kérem a frigyünkhöz.

Forogni kezdett velem a világ. Meg akartam menteni Margitot az algebrának és éppen az ellenkezőt értem el vele: összeboronáltam a huszárral. Mert mondanom sem kell, hogy szüleim ott az asztalnál mindjárt megadták a házassághoz kért beleegyezést.

De sebaj. Gajdos alkalmasint halálra fog üldözni

ugyan, hanem a főhadnagy, már mint Zbenó, a barátom lett. Az eset után ugyanis az ölébe kapott és így szólt hozzám:

— Te pedig, kedves Pista barátom, a kinek a leplezése nélkül Margit talán még csak napok vagy hetek múltán lehetett volna a menyasszonyom, fogadd baráti kezemet! Szervusz!

És tenyerembe csapva a kezét, nem nyugodott addig, a míg én is azt nem feleltem neki, hogy:

— Szervusz!

Ezt soha sem érhettem volna el Gajdosnál. Pedig ő csak tartalékos bakahadnagy. Képelem, hogy fognak pukkadozni a fiúk holnap a IV/B.-ben, ha elmondom nekik, hogy huszár főhadnagy a sógorom és a barátom.

Március 22.

Nagy botrány történt. Tíz perczben szóba hoztam a fiúknak, hogy a barátom, Zbenó, megkérte a néném kezét. Ripó, a ki a tulsó oldalon a harmadik padban ült, Zbenó nevének a hallatára egyszerre csak átugrott a padokon és ott termett előttem. Villámló szemmel nézett végig:

Majsóczy Zbenó huszár főhadnagy megkérte a te

használ és nem ajánlatos az ilyen tanácsokat megfogadni.

Mindezekből ismét nyilvánvalóvá válik, a mit már sokszor említettem, hogy a vadász-, erdészember hivatása nem szorítkozik kizárólagosan az erdészet körébe vágó teendők lelkiismeretes elvégzésére; vadász-, erdészembernek folyton tanulnia kell és kell, hogy figyelmét kiterjessze, már jól felfogott saját érdekében is az erdőben élő állatokra, azokat figyelje meg, keresse fel azok tanyázó helyét, egy netalán vadon élő állat hullája mellett ne menjen el közönyösen, avagy egy beteg őz vagy szarvas mellett, hanem ismereteit gyarapítva, kutatassa az elhullás okát és körülményeit, mert az e téren elkövetett közönyösség nagy anyagi veszteségeket idézhet elő úgy az erdészember saját állatállományában, mint a vadban, viszont egy kis körültekintés s a mondottak megszívélése esetleges nagy károsodásoknak elejét veheti.

Dr. Kukuljevič József.

A vadállomány felfrissítéséről.

Irta: Gy. Gy. K.

A vadtenyésztés általában nem részesíti az állomány felfrissítésének szükségességét abban a figyelemben, a melyet az kétségtelenül megérdemel. Idevágó kísérletezésekben nincs azért hiány, inkább csak elkedvetlenedés tapasztalható néhol a kísérletek balsikere fölött. Az eredménytelenségnek megvan a maga oka; több helyen tervszerűtlenség, máshol a helyi viszonyok figyelmen kívül hagyása. Hozatnak például valamelyik uradalom nyílt

területéről vagy vadaskertjéből magas áron szállított szarvasbikát; az egyébként erőteljes állat a bögés bekövetkeztéig elzárt, szűk területen fogva marad, míg végül szabadon bocsátják a pagonyba akkor, a mikor a bögés már minden vonalon megindult. A szarvasbika bizonyára készséggel eleget tenne ösztönszülte kötelességének, ha mint ismeretlen jövevény, azonnal szemben nem találná magát az állomány régi, megszokott bikáival, a melyekkel szemben aztán rendszerint kénytelen mint betolakodott, a rövidebbet húzni, sőt nem egyszer életével is lakolni.

Volt rá eset, hogy külföldi, egyébként megbízható állatkereskedőtől rendeltek kapitális őzbakokat. Sajnos, a szállított állatok túlszelidségük miatt meg nem feleltek a célnak. Viszont közülök egy-kettő valóságos gonoszvérű állat volt. A szelidebbeket részint ellopták, részint vadorzók kezébe estek. Egyet a falu komondorjai helybenhagytak úgy, hogy le kellett szúrni. A makranczos példányok pedig minden eléjük akadót, lett légyen az ember vagy állat, fel akartak öklelni s a sutákkal szemben oly szokatlan erőszakoskodásokkal viselkedtek, a minőt azok megszokott bakjaiktól sem tűrtek volna el; így végül le kellett azokat is öldösní. Tapasztalatlanság, sőt tudatlanság szülte balkísérleteknek, sajnos, e téren már emberélet is esett áldozatul.

Más esetben termékeny, meleg, délvidékről rendelt szarvasbikákat eleségszegény havasi vidékre telepítettek. Az égálg semmibevétele az állatvilágban mindenkor megboszulja magát. Kis-Kárpátjaink vagy a Mátra enyhe lankásairól Észak-Németországba vagy épen Oroszország pagonyaiba áttelepített fővaddal célt érni alig lehet.

testvérednek a kezét? — kiáltott rám a haragtól remegő hangon.

— Megkérte — feleltem felsőbbes mosolylyal, mert Ripónak az apja csak szegény irodatiszt, az én édesapám pedig udvari tanácsos — megkérte tegnap, velem pedig testvérpoharat ivott pezsgővel. Zbenó az én barátom, tudod.

Ripó elzöldült a dühtől.

— Nohát — kiáltotta most már torkaszakadtából — ha Zbenó a te barátod, Dimssich, akkor a te barátod gaz fráter, mert a te gazdag nénéd kedvéért elhagyta az én szegény testvéremet, a kinek még két hónap előtt is házasságot ígért és mert nem volt kauzciója, kviétálni is akart érte.

— Én azt feleltem erre Ripónak, hogy:

— Tudod mit, Ripó, ez nem igaz, és te gyalázatosan hazudsz!

A mire Ripó, a nyavalyás, nekem ugrott és arcul ütött. Én belekapaszkodtam a fülébe és véresre karmoltam a képét, ő pedig folyton pofozott és végre mind a ketten lehúztuk egymást a padok közé, a hol az algebra-tanár választott szét bennünket. Ripó még akkor is azt kiabálta hörögve, hogy:

— Tudod, Dimssich, a barátod gaz fráter!

Én pedig azt, hogy:

— Hazudsz, Ripó, kikaparom a szemedet!

Baj, hogy dulakodás közben csöngettek és épp algebra-óra következett, minthogy így Gajdos, a tartalékos bakahadnagy is megtudott mindent.

— Úgy? — szólott oly sápadtan, mint a viasz — hát lakodalom készül a háznál? És ti, Ripó, meg Dimssich, a völegény miatt verekedtetek tízperczben, s az én órám alatt? Hát majd bemuzsikálok én nektek ehhez a lakodalomhoz!

Szólt és az igazgatóval mindkettőnknek czédulát adatott, a melyben az én apámat, meg Ripóét is beczitálták holnap délelőttre az igazgatóhoz. Délelőtt tehát apa az igazgatóhoz megy s akkor megtud mindent, mert ma az egész család színházba ment Zbenóval, s így nem sejt a dologról még semmit. Különbön is én nem árulok el neki semmit, mondja meg az igazgató. Zbenót azonban, mivel te-barátom, még holnap megkérem, hogy egy másik huszártiszt társával provokálja a nevemben Ripót.

Márczius 23.

Édesapám délben dühösen jött haza az igazgatótól. Zbenó, nem tudom, mi okból, egész este nem mutatkozott. Margit folytonosan sír. Az eljegyzést, a melyet jövő szombaton akartak megülni, bizonytalan időre elhalasztották. Szekundára feleltem az algebrából. *Zsoldos László.*

Horvát-Szlavonországban pompásan bevált fácánokból Csehországban csenevész, terméketlen utódok váltak.

Legsajnosabb, hogy az ilyen esetekkel a kárt és csalódást szenvedtek, a helyett, hogy tévedésüket belátnák és helyes útra térnének, a további kísérletezésekkel felhagynak, holott módjukban volna újabb kísérletek bevaló eredményeivel a csorbát kiköszörölni.

Egyes vadtenyésztő telepések, részint mert első kísérleteik be nem váltak, részint pedig mert újabb próbálkozásoktól irtóznak, beérik azzal a tudattal, hogy állományuk a maga változatlanságában is pompás anyag maradhat, a melyet legfeljebb fokozottabb táplálással kell fejleszteni!

A vadállomány megfelelő ellátása kétségtelenül a legfontosabb tényezők egyike, bár korántsem egyedüli. A vérkeverés mellőzése a legdúsabb tápanyag mellett is lassankint degenerálást eredményezhet. A vérkeverés feltétlenül ajánlatos mindazokon a helyeken, a hol a környék fajállománya az égáljhoz és a legeltetési viszonyokhoz mérten — akár agancsképződésről, akár pedig a húsminőségről, vagy épen a formákról legyen is szó — teljesen ki nem elégíti többé a várakozásokat. Alkalmos tenyészállatok beszerzése ilyen esetekben multhatatlanul szükséges. Az egészséges, friss vér betelepítése a visszafejlődés útjára jutott anyagot rövid időn belül csodálatos módon meg fogja javítani.

Akár az agancsok szépségét, akár a vadhús minőségét, akár pedig a külalakat akarnók is emelni, a vérfrissítéssel mindhárom esetben célzt érünk. Az errefordított fáradság és költség sohasem lesz kárbavesztett, kivált fővadállományunk anyagának felfrissítésénél.

Az égálji viszonyokat talán első sorban kell figyelemre méltatni. Sohase küldjünk Magyarországból Norvégiába vagy Észak-Oroszországba állatokat. Egyrészt lelkiismeretlenséget követünk el, ha eljárásunk nem volt jóhiszemű, másrészt tájékozatlanságot árulunk el oly szakmában, a melyben épen hozzáértő tényezőként kívántunk szerepelni.

Az égáljkérdés kiterjeszkedik egyéb viszonyokra is. Így a Duna-Tisza mellékének vadaskertjeiből Máramaros bércei közé áttelepített állománnyal aránylag kevés eredményt érünk el; viszont több olyan gyengébb alkatú tenyészállat, a melyet kevésbé termékeny, zord, ám mindamelllett távolról sem oly messze helyekről, mint a tőlünk északra fekvő államokból, így tehát csak saját szűkebb hazánk hegyvidékeiről hoznak melegebb, termékenyebb sík földjeinkre, olyannyira magukhoz térnek, hogy a helyi állományt erőben, formában, minőségben egyaránt hamar túlszárnyalhatják.

Figyelmet érdemel az a körülmény is, hogy az áttelepítendő fő-, sőt egyéb vad is, pagonyba, állatkertbe vagy egyéb zárt helyre kerül-e s hogy a megrendelt állatok szelídnék nevelt állományhoz, vagy szabadban felnőttekhez tartoznak-e?

Vérfrissítésről lévén szó, kétségtelenül előnyt kell adni a korlátlan szabadságban növekedett példányoknak. Az állatkertek legjobban gondozott állatai is mögötte maradnak a szabad erdők szülőiteinek. Utolsó helyre

állítandók aztán a szűk telepek fogságában nevelt állatok. E két utóbbi eset példányai egyrészt a teljes szabadsághoz nem képesek egyhamar alkalmazkodni, másrészt kivált az állatkertek bikaállománya rendszerint mogorva, makranczos, nyakas marad, már pedig az ilyen tulajdonságokat vérbe plántálni épen nem tanácsos.

Viaskodások és küzdelmek korlátozása szempontjából célszerű a bikák és szarvastehenek, illetőleg őzbakok és suták számát a terület arányához szabni. A hol a vérjavításra hivatottak versenytársai az állományban amúgy is túlnyomóan képviselvek, azok megfelelő tizedeléséről gondoskodni kell, mielőtt még a friss állomány tevékenységbe lépett volna.

Nyílt területek pagonyaiba szánt bikákat ősz idején kell megrendelni s bógés után számuk arányához mértén 25—50 holdnyi területek elkerített helyein tavasz beálltaig megfelelően gondozni.

Az elkülönített terület nem nélkülözheti azokat a tényezőket, a melyek az agancsok létfeltételeitől elválaszthatatlanok. Így nevezetesen: különböző fanemek, bozótos sűrűség, tisztások, némi szántó, legelő, irtás s lehetőleg a területen átfolyó patak nélkülözhetetlen kellékek. Tavasz beálltával azután szabadonbocsáthatók azok, kivéve a leggyöngébbeknek látszókat. Ezekkel várni lehet egy-két idényen át addig, a míg elegendően fejlettek és erőteljesek lesznek.

Közép-Európa általában fölötte erőteljes anyagot szolgáltat úgy szarvasban, mint dämvadban és őzben; e tekintetben hazánk mellett Galiciát és Bukovinát kell külön is kiemelnünk, a mely körülményről egyébként az 1910. évi wieni nemzetközi vadászati kiállítás alkalmával is meggyőződhattunk.

Az elkülönített szűkebb területeken etetett vad gondozásának egyik hátránya, hogy az hamar megszeliülhet s akkor célzt érni nem tudunk.

Az elkülönítés területeivel fukarkodni nem szabad; viszont az ellátás körül épen nem helyes túlzásokba esni. Ha alkalmas az a terület, a mi rendelkezésre áll, az állomány maga is gondoskodni fog ellátásáról s így elég, ha létfeltételeiket bizonyos határokon belül biztosítjuk. Az elkényeztetés még elméletben sem helyes.

Nagyobb, szabad területek vadállományánál a felfrissítés inkább csak a visszafejlődés megállapítható eseteiben szükséges. Kisebb, olyan vadászterületeknél, a melyeknek állománya zárt, az anyagfelfrissítésről multhatatlanul gondoskodni kell; a mire egyébként azokon a helyeken is szükség van, a hol az agancsképződés nem kielégítő; ámbár utóbbi esetben nem kizárólag magukban a fajokban rejlik a hiba, hanem hihetőleg a nem eléggé vegyes fanemű erdőkben is. A pagonyok változatos fanemeinek s illetőleg csersavtartalmának ugyanis jelentős szerepe jut az agancsképződés terén.

Elkerülhetetlen a felfrissítés ott is, a hol az állományt betegségek gyengítik, tizedelik s általában a vad fejlődésében visszaesés észlelhető.

Állatkertek, bekerített vadasok, fácánosok telepeinél a felfrissítés időszakonként elkerülhetetlen.

R endkívül előnyös a felfrissítés nyulaknál is, csak-

hogy itt czélszerűbb a nőstény példányok bevezetése. Ha a kanok száma túlnyomó, az arány kiegyenlítéséről gondoskodni kell. Nyulak számára elkülönített telepen bizonyos idő leteltével réseket kell nyitni, a melyeken át, kivált télen, amúgy is vissza-vissza fognak azok térni oda, a hol számukra bőven terített asztalok állanak.

Fácánosokban a degenerált kakasállományt ki kell lövöldözni. Ha fajjavításon kívül állománybővítésről is van szó, akkor kakasok helyett jérczékét kell hozatni s akkor megkegyelmezhetünk a kakasoknak. A megérkezett friss anyagot a legajánlatosabb est beálltával szabadon bocsátani; a szárnyasok ezáltal reggelig otthonosan berendezkedhetnek; esetleg a fácánosra nyíló fedett folyosón tartjuk őket, a honnan később közvetlenül területükre bocsáthatók.

Néhol a kibocsátás előtt bekenegetik az új fácánok szárnyait valami péppel, agyaggal, sárral, esetleg nyesegetik szárnyaikat, hogy el ne repüljenek. A besározás előnyösebb, mert az ilyen fácán nem repül el messze, hanem egész napon át magát tisztogatja; ez az eljárás tehát úgyszólván mindig helyhez köti, a hol aztán az újak csakhamar esatlakozni fognak a régi társasághoz. A szárnyak csonkítása mellőzendő. Az ily módon repülésében korlátozott szárnyas az ólálkodó rókák, menyétek és egyéb ragadozók zsákmányául eshetik.

Gazdasági tanácsadó.

Rovatvezető: Hreblay Emil m. kir. gazdasági felügyelő.

Melegági föld. A melegágóban való termesztésnek egyik fő feltétele a jó föld. Rossz, silány földben a növényzet is csenevész, hitvány marad. Melegági részére a földet ős, folyamán hordjuk össze és pedig kertünk vagy szántóföldünk legporhanyósabb részét, tehát a színföldjét. Ezt a földet czélszerű csak egy év mulva használni s míg pihen, kétszer-háromszor átforgatni, folyékony marhatrágyával megöntözni és használat előtt átrostálni. Az így előkészített földhalmazt tanácsos a tél beállta előtt szalmával vagy kukoricaszárral betakarni, hogy meg ne fagyjon. Ez a kerti föld fogja melegági földszükségletünk nagyobb részét képezni. Gondoskodnunk kell azonban még komposztról vagy humusztól, lombföldről, gypszinföldről, iszapföldről és homokról is.

Komposztföldet úgy nyerünk, ha minden kerti dudvát, növényhulladékot, gázt, kormot, fahamut, szemetet egy halomba hordunk, gyakrabban átforgatjuk, hogy a gyomok fejlődését megakadályozzuk és a korhadást siettessük; közben trágyalével, mosogatólével, leölt állatok vérével megöntözzük. A komposzt akkor lesz melegágóban használható, mikor földdé korhadt, a mihez három-négy év kell.

Humuszt trágyából nyerhetünk, ha azt hasonló módon, mint a komposztot, halomra rakjuk, többször átforgatjuk, szárazság idején vízzel öntözzük. Három-négy év mulva a trágya teljesen földdé enyészik, a mikor a melegági föld javítására alkalmas lesz.

Lombföld készítéséhez legmegfelelőbb a tölgy-, bükk- vagy gesztenyefák lombja. Ezt halomba rakjuk és hogy a szél szét ne hordja, fagalyakkal letakarjuk.

Öt-hat hét mulva a halom megfűlled, ekkor szét-szedjük és ismét összerakjuk, úgy hogy a halom eddigi külseje belülré, a belseje meg kívülre kerüljön. Ezt az eljárást megismételjük évente kétszer-háromszor s két-három év mulva már használható, jó lombföldet fogunk nyerni. Kitünő lombföldet gyűjthetünk erdőben is, ha oly helyen gyűjtjük, hol marhacsorda szokott legelni; ezt a földet átrostálva, azonnal használhatjuk melegági föld javítására.

Gyepföldet úgy készítünk, hogy a gyepet nagyobb darabokban feltörjük, rakásra hanyjuk és egy évig hevertetjük.

Iszapföldhöz folyók és tavak medrének tisztogatása alkalmával juthatunk. Az így szedett iszapot egy-két évig rakásban hagyjuk, hogy kiszáradjon és porhanyóvá váljon.

E földnek mindegyikét, mielőtt azokat melegágiak töltésére használnánk, 2—3 cm lyukbőségű, rézsút állított rostán átrostáljuk, hogy a durvább rögöket belőlük kiküszöböljük.

Ezekkel a különböző földnemekkel abban az arányban javítjuk a kerti földet, a mint a termények megkívánják.

Káposztafélék (karfiol-, kel-, karaláb-, fejeskáposzta) részére $\frac{1}{2}$ rész kerti föld, $\frac{1}{4}$ rész humusz és $\frac{1}{4}$ rész iszapföld; uborkának $\frac{1}{2}$ rész kerti föld és $\frac{1}{2}$ rész gypszinföld; dinnyének $\frac{1}{2}$ rész kerti föld, $\frac{1}{4}$ rész gypszinföld, $\frac{1}{8}$ rész iszapföld és $\frac{1}{8}$ rész homok; burgonyának $\frac{1}{2}$ rész kerti föld, $\frac{1}{4}$ rész humusz és $\frac{1}{4}$ rész homok; sárgarépa és salátának $\frac{1}{2}$ rész kerti föld és $\frac{1}{2}$ rész humusz; tök részére $\frac{1}{2}$ rész kerti föld, $\frac{1}{4}$ rész komposzt és $\frac{1}{4}$ rész gypszinföld; babnak $\frac{1}{4}$ rész kerti föld, $\frac{1}{4}$ rész lombföld, $\frac{1}{4}$ rész gypszinföld és $\frac{1}{4}$ rész homok; paradicsom és paprika részére $\frac{1}{2}$ rész kerti föld, $\frac{1}{4}$ rész humusz és $\frac{1}{4}$ rész lombföld; reteknek $\frac{1}{2}$ rész kerti föld, $\frac{1}{4}$ rész lombföld és $\frac{1}{4}$ rész komposzt; eper részére $\frac{1}{2}$ rész kerti föld, $\frac{1}{4}$ rész lombföld és $\frac{1}{4}$ rész humusz; veteményeknek $\frac{1}{2}$ rész kerti föld, $\frac{1}{4}$ rész humusz és $\frac{1}{4}$ rész homok keverendő; borsót legczélszerűbb friss kerti vagy szántóföldbe vetni.

A keverékföldből 25—30 cm-es réteget hordunk a trágyaágyra. A melegágóban már használt földet külön rakásba hordjuk s egy évig pihentetjük; egy évi pihentetés után mint kertiföld, ismét használható.

Zöld (édes) paprika, téli eltevése. Zöldfözelékeink egyik legkedveltebbje a zöld-paprika. Ennek télire való eltétele a következőképen történik: Vegyünk egy fagedényt (bödönt avagy hordót) s szüretkor szerezzünk be kipréselt törkölyt, azt elaprózva szárítsuk meg, s a szárastól frissen szakított paprikát, rétegezve tegyük a hordóba. Vagyis egy sor törkölyt, arra egy sor paprikát, még pedig szárával fölfelé, s aztán hintsük be a közöket törkölyléllyel, s tegyük ismét egy sor kipréselt törkölyt s a fölé újból paprikát és így tovább, mindaddig

míg az edény megtelik. Ha az edényt, tiszta, száraz és fagymentes helyen tartjuk, akkor biztosak lehetünk, hogy még pünkösdkor is szépen kerül ez a főzelék az asztalunkra, mivel zöld színét mindvégig megtartja.

J.-né.

Szőlőmag, mint kávépótló. A kávénak magas az ára, mikorára az a kisebb vevők kezeihez jut. Ezért az Alföldön, hol nagy szőlőtelepek vannak, a szegényebb nép, már szőlőmagból készített kávéit iszik s mondhatom, hogy kellemesebb íze van a malátakávénál. Ősszel kell a szőlőmagot beszerezni s azt megmosva kiszáritani; az így kiszáritott magot azután úgy mint a kávé, meg kell pörkölni s a ki szereti, egy kis pót-kávé adhat hozzá. Az így egész évi használatra, elkészített magot vászonzacskóba téve, száraz helyen kell tartani, nehogy megdohosodjék, vagy penészedjék. A ki tamáskodik szavaimban, ne resteljen beszerezni vagy félkilónyi szőlőmagot s tegyen vele próbát. J.-né.

Liptói túró (tehéntejből). Falusi gazdaságokban vagy pusztákon, a hol nincs juhtenyésztés, az istállóban azonban sok fejőstehen áll, úgy hogy tejfölöslegét a gazdasszony előnyösebben nem értékesítheti, az általános juhtejből készített lipthói túró tehéntejből is előállíthatjuk a következő módon:

A jól megaludt tejet fölével együtt ritka vászonzacskóba öntjük, melyből a savót 24 óra elteltével egy táliba borítva, kellőképen megsózzuk és jól összegyúrva, bőgrébe teszszük. Ha aztán már a bőgrében is eltöltött 24 órát, az asztalra adhatjuk, mert íze teljesen azonos a lipthói túró ízével.

Különfélék.

Biztosítás. Az Országos Gazdasági Munkás- és Cseledegélypénztárnál a következő biztosítások eszközöltettek: Tömböly Elek zalavármegyei uradalmi főerdőr a rendes tagok II. csoportjában háromszoros tagsággal, nyugdíjra és balesetre. Holczer Mátyás és Szecsődi György uradalmi erdőőrök a rendes tagok IV. csoportjában három-háromszoros tagsággal, segélyre biztosítottak.

Könyvismertetés. «A gazda mint üzletember.» Írta Seyfried Károly dr. Megjelent a Köztelek Olcsó Könyvtárában; 72 oldal, ára 50 fillér.

Ez a kis könyv arra van hivatva, hogy a kisgazdák közé józan üzleti szellemet vigyen. A szerző áttekinthető alakban, könnyen érthető, világos modorban tárgyalja a kérdést s egyszerű, rövid, de szakszerű tanácsok és felvilágosítások alakjában felöleli azt az anyagot, a melyre a kisgazdának üzleti világában szüksége lehet. A könyv négy fejezetre oszlik. Az I. fejezet az adásvétellel általában foglalkozik és pedig az adásvételi szerződés megkötésével, teljesítésével és felbontásával, az adásvételi szokásokkal és költségekkel, a közvetlen és közvetett adásvétel különböző neveivel és a

fizetési módokkal. A II. fejezet a gazdasági kellékek és pedig gépek és eszközök, a vetőmagvak, a trágyaszerek, az abraktakarmányok, a raktári, tüzelő és építkezési anyagok beszerzését tárgyalja részletesen s kiterjed az egyes cikkek kellékeinek és a törvényes intézkedések ismertetésére is. A III. fejezet a gazdasági termékek legcélzesebb eladásáról nyújt felvilágosítást; részletesen tárgyalja a gabonaműveket, az ipari növényeket, a kerti termékeket és a bor, a tej, vaj, gyapju, tojás és egyéb állati termékek értékesítését. A IV. fejezet az állatkereskedelmet foglalja magában, külön-külön foglalkozik a szarvasmarhák, lovak, sertések, juhok, baromfiak és méhek eladásával és vételével, az állatvásárokkal, a marhalevéllal, az állatok vasuti szállításával, a szavatossággal és egyéb az állatkereskedelemben tartozó kérdéssel.

A mint ez a tartalomvázlat is igazolja, a gazdaközönség könyvtára ismét egy hasznos füzetet gyarapított.

*

«Első segélynyújtás az állatok megbetegedéseinél.» Írta Lukács Aladár. 84 oldal. 34 ábrával. Megjelent a Köztelek Olcsó Könyvtárában. Ára 1 korona.

A gazda sokszor jut abba a helyzetbe, hogy valamely állata hirtelen megbetegszik és nem várhatja meg, míg az állatorvos megérkezik, hanem magának is be kell avatkoznia és az úgynevezett első segélyt kell nyújtania a beteg állatnak.

A könyv az első segély teendőit áttekinthetően tárgyalja, tartalma vázlatosan a következő: Először a sebekkel, azoknak kezelésével, fertőtlenítésével, a vérzés csillapításával, a tömeszeléssel, a gyakrabban előforduló vérzések neveivel, a sebvarrással, a különböző eredetű sebek speciális kezelésével foglalkozik. Azután a csonttörés ismérveit, a gyakrabban előforduló csonttöréseket, a ficzomodást és a rándulást tárgyalja. Részletesen ismerteti a kötéseket, a különböző kötszereket, a pólyázás fontosabb módjait. Az élesztési kísérletekről szólva, kiterjeszkedik a mesterséges légzésre, a szédülésre, az ájulásra, az agrázködésre, a fulladásra, a napszúrásra, a túlhajtásra, a villámütésre, a fagyásra és a halál felismerésére. Megemlékezik a görcsök különböző neveiről (szívgörcs, epilepszia) is. A kólika minden részletkérdésére kiterjed, foglalkozik a székrekedéssel, a hasmenéssel, a görckólikával, a felfúvódással, a bélbeöntéssel, a gyomorszondázással, a szuicsapolással és a vizelet pangással. Ismerteti a benuult beteggel való elbánást, a veszettséget, a dermedést, a csikóbenuulást és a gutaütést. Sürgős beavatkozást kívánnak a mérgezősek; külön-külön vázolja az eljárást a maró, az izgató, a bódító mérgeknél és a rovarcsipések esetén. Megemlékezik a lázról, a hányásról és a patának első segélyre szoruló bajairól, úgymint a szegbehágásról és a megnyilalásról, végül pedig az érvágás kérdését, a gyógyszerek beadását és az elléseknél való általános eljárást tárgyalja.

A könyv tehát felöleli az első segély összes eseteit és a tünetek s eljárás részletes ismertetése mellett az

állatgyógyászat legegyszerűbb tételeit mintegy beleoltja az olvasóba. A szöveg magyarozatára 34 ábra szolgál. Mindkét könyvecske megrendelhető a «Pátria» r. t. gazd. szakkönyvkereskedésében Budapest, IX., Üllői-út 25. (Köztelek.)

Hivatalos közlemények.

A m. kir. hatásköri bíróság 1910. évi 59. szám alatt a következő határozatot hozta:

«A szabadon élő mezei nyul mindaddig, míg el nem fogják, uratlan jószág. Ha az ily nyul valakinek a kertjébe menekül, azzal az illetőnek tulajdonává nem válik; ha tehát a kertjébe menekült nyulat másvalaki elfogja vagy elviszi, cselekménye nem lopást, hanem vadászati kihágást képez s elbírálása a közigazgatási hatóság hatáskörébe tartozik.»

*

A négyhetesnél fiatalabb borjúk levágása, kényszerítését kivéve, tilos és szigorúan büntetendő kihágást képez.

(A m. kir. földművelésügyi min. 1910. évi 51,340. sz. általános rendelete.)

Szerkesztői üzenetek.

Gyakran érkeznek felszólalások kiadóhivatalunkba a cím-szalagon átjavított lakcím miatt. Ez úton közöljük, hogy ezen átjavításokat nem a posta, hanem kiadóhivatalunk eszközi a bejelentett címváltozás alapján, a nagyobb arányú címnyomtatási költségek megtakarítása céljából. Kérjük tehát, hogy fölösleges reklamációkkal a t. előfizetők ne forduljanak hozzánk.

R. L. 1. Levelében leírt kacsza megbetegedés és elhullás tünete teljesen reáillik a baromficholera esetén észlelhető tünetekre. A leírás szerint azon körülményt véve figyelembe, hogy még 40 drb kacsája van és azok még nem betegek, illetve nem hullottak el, arra enged következtetni, hogy a fertőzés enyhébb, mert súlyos fertőzés esetén az elhullás, mint a hogy ön is jelezte, gutaütésszerűen szokott bekövetkezni.

A májban talált elváltozások nem egyebek mint vérömlések, a bélben talált elváltozások pedig a fertőzés kezdeti stadiumával járó jelenségek, melyek később fekélyekké alakulnak át. Mindenestre nehéz azért a leírásból teljes körképet felállítani, mert ugyanilyen tünetek észlelhetők a szárnyasok gümőkórjánál is, a mikor a belekben ugyancsak ily elváltozások észlelhetők. Ajánlanám a biztos diagnosis felállíthatása céljából a legközelebbi alkalommal egy kacsza belét és kóros szervét mikroszkopikus vizsgálat céljából a bpesti m. kir. állatorvosi főiskola kórbonczani intézetéhez (Bpest, VII., Rottenbiller-utca 23—25). felküldeni és mikroszkopikus vizsgálatot kérni. A szerveket tisztán-kimosott üvegben két százalékos konyhasó oldatban küldje fel, a csomag külsejére írja rá kísérleti anyag. A kezelést így is ajánlatos megkezdeni annál inkább, mert a mint említi a szomszédságban van már cholera. Az állatok ivóvizébe tegyen vasglicolt vagy csersavat 0,5—1,0 százalékot vagy 2‰ sósavat. Ugyanilyen oldatban kávéskanalként egyenként is beadhatja az állatoknak a szájüregbe öntve azt.

A netaláni hullákat teljesen égesse el valamint az összegyűlemllett ürüléket is, a ketreczet, ólat, ha földes a talaj, ássa fel, hordassa egy félre eső helyre, ott paraszt helyezzen föléje, az összes farészeket sűrűn tisztítsa forró hamulúggal, az ólat meszeltesse be carbolos vagy lysoformos mészsóval, a betegeket azonnal különítse el. Mindezeket felül az ólatot jól szelöltesse. Így védekezhetik a betegség továbbterjedése ellen;

egyedül önön múlik, hogy a leggondosabb tisztítást, fertőtlenítést eszközöltesse. Ojtani is lehet a szárnyasokat *Galloserin*nel, de ez nagyon, költséges dronként egy kor. csak az anyag. 2. A szájfájásra nézve az a megjegyzésem, hogy ez évben ilyen utóbajok nagyon nagy mértékben mindenütt előfordulnak, ha a körmöt elvetette úgy azt a nyílt lábvéget sebet nagyon, de nagyon tisztán kell kezelni. Állandóan fertőtlenítő kötésben tartani, de semmi esetre se sublimattal, mert a szarvasmarha könnyen higanymérgezését kap tőle. Állandóan tisztán kell tartani az almot, mert könnyen vérmérgezés állhat be és az állat oly lázas lesz, hogy belepusztul. Legjobb nagyon tiszta és főleg puha vászonruhával állandóan bekötve tartani. A lábvégeket este állandóan lysoformmal borogatni. A betegség nagyon hosszú lefolyású legalább is 1/2 év míg új szarú körmő képződik. Az állatot jól kell etetni; jártatni vagy lábát megterhelni nem szabad, tanácsos többször egyik oldaláról a másikra fektetni, hogy a hosszas fekvéstől felfekvést ne kapjon. Naponként ajánlatos a pata szélén, vagyis a hol a szőr átmegy a körömbe, langyos szappanos vízzel 1/2 órát jól mosogatni mi által a körömképződés fokozódik és ezt a részt ajánlatos tiszta vassal kengetni.

Dr. Kukuljevič József.

3. Kérjen a «Pátria» r. t. gazdasági szakkönyvkereskedésétől (Budapest, IX., Üllői-út 25. szám) magyar gazdasági szakkönyvekről árjegyzéket; abban talál több konyhakertészetre vonatkozó könyvet s azok közül megrendelheti valamelyiket.

K. L. A kéredezett nem előfizetője lapunknak s így címét nem tudjuk.

Cs. D. A cím-szalag kiigazítása iránt intézkedtünk.

M. Gy. Olyan rendeletről, mely az erdészeti altiszteknek három darab fegyver adómentes tartását engedné meg, nincs tudomásunk. Olvassa el erre vonatkozólag lapunk ez évi 18-ik számában a 218-ik oldalon K. J.-nek szóló üzenetünket. A 10 fillért a lap javára bevételtek.

S. J. Az 1890. évi I. t. cz. 25. §-a értelmében az erdőörök nem tartoznak utadót fizetni. Miután a törvény közelebről nem jelöli meg, hogy milyen erdőörök mentesek az utadó fizetésének kötelezettsége alól, ennél fogva — nézetünk szerint — a magánuradalmi erdőörök sem tartoznak utadót fizetni.

B. Gy. Olyan czeget nem tudunk.

Érdeklődő. Az igazolványos katonai altisztek, ha az erdőöri szakvizsgát letették, az erdőöri kinevezéseknél más pályázóval szemben elsőbbséggel bírnak. Ha azonban erdőöri szakvizsgabizonyítványuk nincs, úgy természetesen csak segéderdőörre, vagy erdőlegényre nevezhetők ki, mivel az 1879. évi XXXI. t. cz. (erdőtörvény) 37. §-a értelmében, az ugyanezen törvény 17. §-ában megnevezett birtokosok erdeiben erdőör csak az lehet, a ki egyebek közt az erdőöri szakvizsgát is letette.

O. M. Felsorolt járandóságai közül a fizetés, failletmény és drágasági pótlék után tartozik adót fizetni, még pedig 14 kor. állami adót és 70 fillér országos betegápolási pótdót. Lehet azonban, hogy az önre kivetett 29 K 48 fill.-ben a községi pótdó is már befoglaltatik, a mi esetleg több is lehet mint az állami adó. Legjobb, ha felvilágosításért a jegyzői hivatalhoz fordul. Ha úgy találná, hogy adóját helytelenül vetették ki, forduljon orvoslásért a pénzügyigazgatóságához.

N. G. Álláskeresletre vonatkozó hirdetését kivételesen még kétszer díjmentesen közöljük. De ha hajlandó a hirdetésért járó díjat megfizetni, a mi egy-egy hirdetés után körülbelül 3 K 20 fillért tesz ki, úgy akár minden lapban közöljük a hirdetését. De hogy mi addig közöljük a hirdetését ingyen, a míg ön állást kap, arra nem vállalkozhatunk, mert az 10—15 évig esetleg tovább is eltarthat s akkor mások is megkivánhatnák, hogy a végtelenségig hirdessük őket ingyen, úgy hogy lapunk egyébből sem állna, mint álláskeresletből. Általánosan úgy határozunk, hogy legfeljebb háromszor közlünk egy hirdetését ingyen. Később — mondjuk, fél év múlva — ismét leközöljük azt legfeljebb háromszor ingyen.

Sch. J. 1. Az «Országos Erdészeti Egyesület» tagja lehet minden oly feddhetlen és kellő műveltségű állampolgár, ki az

erdészeti tudományokkal, erdőgazdasággal, vagy erdészeti iparral foglalkozik, vagy ezeket pártolásra érdemesnek ismervén, az Egyesületet kitűzött céljai elérésében támogatni kívánja. Tagok lehetnek továbbá városok, községek, testületek és intézetek is. *Alapító tag* az lehet, a ki az egyesület részére legalább 300 korona tőkét készpénzben, vagy magyar földhitelintézeti záloglevélben letesz, vagy legalább 300 korona alapítványi tőkére kötelezvényt állít ki s attól évenként 5 % kamatot pontosan megfizet. *Rendes tag* az lehet, a ki az egyesületbe való belépés alkalmával kijelenti, hogy évenként 16 korona tagsági díj fizetése mellett állandóan, vagy legalább öt évig az egyesület tagja kíván lenni. A tagok az «Erdészeti Lapok»-at ingyen kapják. Az egyesületbe való belépés egy tag ajánlata útján történik. 2. Az «Országos Vadászati Védegylet»-be bárki beiratkozhatik. 3. A «Kir. Magyar Természettudományi Társulat» tagja minden magyar állampolgári joggal bíró egyén lehet, ki a természet-tudományok iránt érdeklődik. Tagsági díj budapestiek részére évi 10 kor., vidékiek részére pedig évi hat kor. 4. Negyedik kérdésére külön cikkben fogunk válaszolni.

S. S. A tölgymakkot szedés után mindjárt, a nélkül, hogy azt átszárítaná, elvetheti a csemetekertben; sőt, ha a makk nedves, jobb is azt azonnal elvetni, mert a nedves makk a zsákban vagy a rakáson hamar megfűlled, megpenészedik, vagy csirázni kezd. Az őszi vetés jobb, mint a tavaszi, mert a makknak átteleltetése nem könnyű feladat, a mennyiben télen át sok makk elromlik s igen gyakran kicsirázik, a mi azután az elvetésnél kellemetlen. Ezenkívül az áttelelt makknál a kibujt csira gyakran elfonnyad, elszárad, a mi miatt azután a tavasszal elvetett makkból kicsirázó csemete gyengébb lesz. Megtörténik — helytelen kezelés mellett — az is, hogy a télen át eltartott makk egy része megfeketedik vagy megpenészedik s így teljesen használhatatlanná válik. Az őszi vetésnek az az előnye, hogy kora tavasszal, esetleg még ősszel megered a makk gyököcskéje s így a következő évben a gyökér hamarabb behatol a föld mélyebb, nedvesebb rétegébe és több ideje lesz a kibujó szárnak kifejlődni és megfásodni. Hátránya az őszi vetésnek — különösen lapályos helyeken — az, hogy ha a talaj nincs hóval borítva, a kicsirázott vetés esetleg kifagy. Gyakran kárt tesz az őszi vetésben az éger és a pocok is. Ezért czélszerű, ha ősszel vetünk is, egy bizonyos mennyiségű makkot átteleltetni, hogy a télen át esetleg megrongált vetést tavasszal kijavíthassuk.

Gricsi. Sorsjegyeit még nem húzták ki.

K. M. Az 1912. évi «Erdészeti Zsebnaptár» még nem jelent meg; annak megjelenését lapunkban közölni fogjuk.

ÁLLÁSKERESLET ÉS KINÁLAT

Erdőőri állást keres 38 éves, róm. kath., kiscsaládú, erőteljes, egészséges, kiszolgált esendőr és szakvizsgázott erdőőr, a ki az erdészeti és vadászati teendőkben 8 évi gyakorlattal bír és jó bizonyítványokkal rendelkezik. Beszél magyarul, németül és horvátul. Czíme a szerkesztőségnél megtudható. (28.)

Erdőőri vagy vadőri állást keres, két évi gyakorlattal és jó bizonyítványokkal bíró, vadásztársulati vadőr. Czíme: Oláh István, Debreczen, Bocskay-tér; Dénes Miklós leveleivel. (32.)

Erdőőri szakiskolát és szakvizsgát jó sikerrel végzett, katonai kötelezettségének mint szakaszvezető eleget tett, erdészeti, vadászati, valamint irodai teendőkben jártas egyén állást keres. Czíme a szerkesztőségnél. (37.)

Erdőőri szakiskolát végzett, jól szakvizsgázott és katonai kötelezettségének mint tizedes eleget tett egyén, a ki az erdészeti és vadászati teendőkben jártas, azonnali belépésre állást keres. Czíme: Csiky Dénes erdőaltiszt, Ditró, Csik megye. (41.)

Erdőőri vagy vadőri állást keres 29 éves, kiscsaládú, erős testalkatú fiatalember, ki öt év óta hasonló alkalmazásban van és a ki négy évig katonai altiszt volt. Jó bizonyítványokkal rendelkezik s állását december vagy január 1-én elfoglalhatná. Czíme a szerkesztőségnél megtudható. (42.)

38 éves, róm. kath. vallású, kitünően szakvizsgázott és jó bizonyítványokkal rendelkező erdész és vadász, a ki egy grófi uradalomban 15 év óta van alkalmazásban; a hol 4000 k. hold erdőt önállóan kezel, megfelelő állást keres. Beszél magyarul, németül és tótul. Czíme a szerkesztőségnél megtudható. (43.)

HIRDETÉSEK

Pályázati hirdetmény.

A Trencsén vármegyében állami kezelés alatt álló erdőbirtokok őrizetére szervezett bellusi kerületi erdőőri állás üresedésbe jöven, arra pályázatot nyitok.

Fizetés évi 960 korona.

Pályázókat felhívom, hogy az 1879. évi XXXI. t.-cz. 37. §-ának a), b) és c) pontjaiban körülírt kellékeket igazoló okmányokkal, valamint eddigi szolgálatukra vonatkozó bizonyítványokkal kellőkép felszerelt és sajátkezüleg írt kérvényeiket a trencsényi m. kir. állami erdőhivatalnál f. é. szeptember hó végéig nyújtsák be.

Pályázóktól a hivatalos magyar nyelven kívül a tót nyelvbéli jártasság is megköveteltetik.

Az állás f. évi november hó 1-én lesz elfoglalandó.

Trencsén, 1911. évi augusztus 29.

(4. II. 2.)

Baross

a közig. erd. bizottság elnöke.

Versenytervezési hirdetmény négy tantermű iskola építésére.

A szentendrei r. kath. népiskola építésére nyilvános versenytervezést hirdetek.

Kiadásra kerülnek egy négy tantermű iskola felépítésével kapcsolatos összes építkezési munkálatok, úgymint föld, kőmives, elhelyező, kőfaragó, vas, ács, cserépfedő, bádogos, asztalos, lakatos, mázoló, üveges, padozati, kályhás, kárpitos, szellőztető és árnyékszék berendezési munkálatok és kerítések felállítása.

Ajánlat minden munkacsoportra külön-külön, vagy a kiírás tárgyát képező összes építési munkálatokra együttesen tehető. Vállalkozók minden kárpótlás nélkül tűrni tartoznak, hogy ajánlataikból az ajánlati összeg

5 %-ig bármely munkanemek, vagy munkacsoportok esetleg kivehetők és más vállalkozónak kiadhatók legyenek.

Az ivenként egy koronás bélyeggel ellátott és a pályázati feltételekben körülírt módon kiállított írásbeli ajánlatok a gödöllői m. kir. erdőhivatalnál 1911. évi október hó 16-ik napjának délelőtti 12 órájáig nyújtandók be.

Az ajánlatok alapjául szolgáló pályázati feltételek, továbbá az általános építési feltételek, a részletes (műszaki) feltételek, a szerződés tervezete, használandó ajánlat, valamint az ajánlati költségvetés mintája és az építési tervek és rajzok a gödöllői m. kir. erdőhivatalnál a hivatalos órák alatt megtekinthetők és ugyanott megszerezhetők az ajánlat kiállításához szükséges űrlapok és egyéb mellékletek, úgymint:

1. Az ajánlati űrlap,
2. az ajánlati költségvetés mintája,
3. a pályázati feltételek és
4. a szerződés tervezete, együttesen 3 (három) kóron. A kőműves munkálatokhoz szükséges terméskő és téglanyagot a m. kir. kinestár díjtalanul bocsátja a vállalkozó rendelkezésére, az építéshely közvetlen közelében.

A munkálatok 1912. évi július hó végéig teljesen elkészítendőek.

Ajánlattevő tartozik az ajánlati összeg 5 (öt) százalékaival egyenértékű bánatpénzt a gödöllői m. kir. erdőhivatal házipénztáránál, vagy bármely más állami pénztárnál készpénzben vagy elfogadható értékpapirokban letenni és az erre vonatkozó letéti nyugtát vagy postai feladóvevényt az ajánlathoz csatolni.

Budapest, 1911. évi szeptember hó 15-én.

(7.) **M. kir. földművelésügyi miniszter.**

Nagyméltóságú Jankovich Aladár gróf cabunai uradalmában (Szlavonia) egy a mesterséges fácszántenyésztésben teljesen jártas **erdőőr** azonnal felvétetik.

Folyamodványok fenti uradalmi erdészeti hivatalhoz intézendők.

(8.)

Előjegyzéseket

elsőrendű minőségű

fajtiszta kocsányos és kocsánytalan
tölgymakk és csermakk

valamint elsőrendű minőségű

jegenyefenyőmag

és vadetetésre alkalmas vadgesztenye
őszszel való szállítására kér

STAINER GYULA

cs. és kir. udv. szállító, magyar magpergető gyára

KÖRMEND, Vas megye.

(5.IV.2.)

30 éves, róm. kath. vallású erdőaltiszt vagyok. Házasság céljából keresek jómódú családból szerény igényű kisasszonyt vagy gyermektelen özvegyet, a ki jó háziasszony lenne. Leveleket fényképpel kérem Jánossy László m. kir. erdőaltiszt, Bukova, Hunyad m. elküldeni.

(6.III.2.)

Uri ruhák készítéséhez való

jó brünni posztót és Lodent

legjutányosabb gyári áron szállít

Etzler és Dostal, Brünn

Schwedengasse 5/z.

Számos magyar erdőhivatal egyenruhaszövet szállítói.

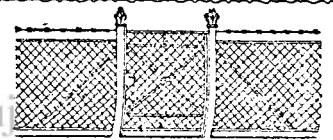
A gyárból való közvetlen bevásárlás nagy előnnyel jár.

Dús mintagyűjtemény az őszi és téli évszakra, megtekintésre bérmentve. — Magyar levelezés.

(1. VI. 3.)

Vadaskertsövények

a legjobb drótanyagból, továbbá kertsövények, tennispályák, baromfiudvarok

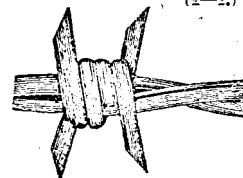
Alpenländische Drahtindustrie

Ferd. Jergitsch' Söhne

WIEN.

V. 4, Wienstrasse 45, Telephon 9583,
Graz, Göstinger Maut und
Klagenfurt Postfach 263.

195. számú képes katalógus ingyen és bérmentve a legközelebbi eső irodából.

(2-2.)

Kitűnő minőségű, fajtiszta kocsányos és kocsánytalan

TÖLGYMAKKOT,

magas csirakéességű

JEGENYEFENYŐMAGOT

ajánl és előjegyzéseket már most kér

FARAGÓ BÉLA cs. és kir. udv. szállító

ZALAEGRSZEK. (3.IV.3.)

HIRDETÉSEK felvétetnek a kiadóhivatalban Budapest, V., Alkotmány-u. 6.